



מחשבת קצרה על הדף הרב יחזקאל הרטמן SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

מנחות דף מ

עניין: תכלת אין בה משום כלאים

רבינו בחיי פרשת קדושים ויקרא יט, יט

וע"ד הקבלה בסוד מצות הכלאים: מצוה זו ממצות הנקראות "חקים", ואין תכלית הכוונה בחקים האלה בענינים הגופניים בלבד רק בכחות השכלים הנמשכים מן השמים, ולכך נקראו "חקות שמים" כענין שכתוב: (איוב לח, לג.) "הידעת חקות שמים", וחקות האלו לא נתנו רק לישראל, הוא שכתוב: (תהלים קמו, יט.) "חקיו ומשפטיו לישראל", וכתוב: (תהלים פא, ד.) "כי חק לישראל הוא". וכל הכחות העליונים השכליים כל אחד ואחד ממונה על פקודתו ועל ממשלתו, והפעולות בעולם השפל הזה משתלשות בסבתם, וכזה העולם מתקיים ועומד על השלמות, וכבר ידעת מאמרם ז"ל: (תנחומא ישן בראשית יג.) אפילו העליונים צריכים שלום, שנאמר: (איוב כה, ב.) "עושה שלום במרומיו". והשלום שלהם הוא קיומם ושיפעלו פעולתם במנויים, וא"כ המעמיד תולדות למטה מין במינו גורם השלום למעלה, כי הכחות הממונים הם משלימין מנויים הראוי כמו שצריך העולם השפל, והמעמיד תולדות למטה מין בשאינו מינו הרי זה גורם הפך השלום, כי הוא מערבב הכחות העליונים ומבטל אותן ועוקר אותן ממנויים, וזהו סוד הלשון של "כלאים" שהוא לשון מניעה, כלומר בטול הכחות, מלשון: (תהלים מ, יב.) "לא תכלא רחמין ממני", וכן: (ירמיה לו, יח.) "בית הכלא, כי הנתן שם הוא מתבטל ממלאכתו", וזהו לשון "חקים" מלשון חקיקה וציור, כי הם ציורי ענינים שכליים של מעלה. והמרכיב בהמה מין בשאינו מינו, או הזורע צמח מין בשאינו מינו והם יונקים זה מזה הרי זה מערבב הכחות העליונים הנותנים כח ההולדה או כח הצמיחה, וכמו שדרשו רז"ל: (בר"י ז, יז.) אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה מכה אותו ואומר לו גדל, שנאמר: (איוב לח, לג.) "הידעת חקות שמים" וגו', ומפני שהשנים הנולדים בעולם ראשונה היו כלאים, זה מצד הרוח הטובה וזה מצד הרוח הרעה, ואנחנו נצטוינו להמשך אחר הרוח הקודש ולהתרחק מן הרע שהוא מצד רוח הטומאה על כן נאסר לנו הכלאים כי הוא חבר שני קצוות שהם ב' הפכים, אין ראוי לחבר

זוהר פרשת קדושים ח"ג דף פו

כמה דאחמרי - ואחרי לא יהיה דהא דוד הכי אקרי ולא אית בתריה אחרת - ת"ח כד ברא קב"ה עלמא אהתקין כל מלה ומלה כל חד וחד בסטריו ומני עלייהו חילין עלאין וליה לך אפי' טעבא זעירא בארעא דליה ליה חילא עלאה לעילא וכל מה דעבדין בכל חד וחד (חרי טסוין) וכל מה דכל חד וחד עבדי - כלל הוא בחקיו דהאחא חילא עלאה דמנחא עליה לעילא - וכלהו נימוסין גידין מדינא - על דינא נטלין ועל דינא קיימין - לית מאן דנפיק מן קומיה לבר - וכלהו ממנן מן יומא דאחברי עלמא מהתקין שלטונין על כל מלה ומלה - וכלהו נטלין על נמוסא אחרא עלאה דנטלין כל חד וחד כמה דכתיב (משנ' נא) ומקם בעוד לילה והתן טרף לביטה וחק לנערותיה - כיון דנטלין - והוא חק - כלל (א) אקרון חקות - והוא חק דאחתיב להו - מן שמייא קא אחי ודנין אהתקין חקות שמים - ומגלין דמן שמים קא אקרון דכתיב (תהלים פא) כי חק לישראל הוא - ועל דא כתיב את חקויהו תשמרו בגין דכל חד וחד מנחא על מלה ידיעא בעלמא דבהוא חק - בגין קד אסיר למחלף זנין ולאעלא זניא בוינא אחרא בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתרייהו (ואחתיב פמליא של מעלה) ואחתיב פומבי דמלכא - כללית מהו כללית כמאן דייבי אחרא כבי מסרר כד"א (יחזקאל יז) אל בית הגלגל בגין דלא למעבד מידי - כללית מ"מיעותא דמנע לכל אינון חילין מעבידתא דלהון - כללית ערביבויא דעבדי ערביבויא דחילא דלעילא ואחתיב פומבי דמלכא כמה דאחמרי (ובג"כ) ובגד כללית שטטנו לא יעלה עליך - ת"ח כתיב (נחמ"ב ג) ומען הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו

עובדא דאחוי בסטר אחרא - כתיב (משנ' נא) דרשה אמר ופשתים - דרשה - מהו דרשה דכתיב וריש על נמר ופשתים מאן דמחבר לון כדחא - ואי חיימא בליית אחמי שרי הא אוקמיה אבל הסם הוא לבושא בתקויהו באשלותו עובדא דקדא חוי - (נ"א ודא) סו דרשה אמר ופשתים למעבד טקמא כמאן דמחבר לון כדחא - אבל אימתי שרייה בשעתא דאחוי באשלותא דכתיב ותעש בחפץ כפי - וליית הא אוקימנא דהסם דהוא כלל דשלימותא אשכחא ולא עבדי מידי - אבל בשעתא דלא אשכחא בשלימותא מאן דאחי לחברא לון כדחא אהער עליה רוחא דלא אגריך - מלה דא מאן איכא קין והכל לוכח דאחי מסטרא חד ודא אחי מסטרא אחרא ובגין כך לא לבשי לן לחברא לון כדחא (מ"א נ"ג מלה דא מאן איכא קין והכל לוכח) וקרבנא דין אחרתא מקמי קרבנא דהכל - וע"ד ובגד כללית שטטנו לא יעלה עליך - לא יעלה עליך סתם - לא יעלה עליך רוחא אחרא לשמאה כך -

מצודת דוד לרדב"ז מצוה רלה

וכבר ידעת שקרבנו של קין היה זרע פשתן, ושל הבל היה צאן עם צמר שעליהן. וכל א' הקריב כפי הכח שהיה מושל עליו. כי הצמר רומז ברחמים כדאיתא 716 "ושער רישיה כעמר נקי". והפשתן רומז בדין שכן אמרו הביא ממותר מאכלו קליות זרע פשתן. אמר רבי יהושע בן קרחה אמר הקב"ה חס ושלום לא יתער בו אלא במצות ציצית הרומז במלכות שמים כי שם יתחבר הכל כדאיתא "דרשה צמר ופשתים". ועיין

מצודת דוד לרדב"ז מצוה פד

והלכן והתכלת רומזים רחמים ודין. והיה התכלת חוט אחד לפי שאי אפשר לעולם בלא דין אבל צריך להחלישו עד שנעמידנו א' משמנה 15 דו' חוטי לבן להגדיל ולהרבות הרחמים במדה הרומזת בציצית 16, וסימנים "תן חלק לשבעה וגם לשמנה" 17. כי ד' חוטי לבן רומזים בו' מדות של רחמים, וג' מדות של דין כלולות בחוט של תכלת, וכלם באים בציצית להנהיג את העולם ברחמים בשופע, והיה הכל לכם לציצית, ודע זה. ועתה שאין לנו תכלת עושי הכל

